

Jälkeen hellekauden?

Pasi Lampela (2007). **Hellekausi**. Novelleja. WSOY.

”Hänet oli valittu tehtäväänsä erittäin kovasta hakijoiden joukosta, ankaran valintaprosessin läpi. Hän ei ehkä ollut kaikkein kokenein, mutta mitä koulutukseen ja innovatiivisuuteen tuli, siinä hän löi kilpailijansa, niin hänelle kerrottiin, ja se vastasi suurin piirtein hänen omaakin käsitystään. Arveluttavalta tuntui ainoastaan se, että jopa miesten kohdalla perhe oli hänen ymmärtääkseen laskettu miinukseksi, hän oli itse sinkku, aina omistautunut työlleen, ja nainen parhaassa iässä.

Aloitettuaan tehtävässään hän tajusi välittömästi päässeensä toteuttamaan ammattillista unelmaansa...”

Tarinan nyt-hetkessä hänet on siirretty organisaatiomuutoksen avulla syrjään, nollattu – ei siksi, etteikö hän olisi ollut pätevä, vaan koska hän on pätevä. Esimies, itse keskinkertaisuus, ei kestänyt alaisenaan itseänsä osaavampaa naista. Esimiehen naiseen kohdistaman työpaikkakiusaaminen seurauksena koko työyhteisö alkoi oireilla, kunnes ylimmän johdon mielistelyä harastava esimies sai alaisensa laikaistuksi sivuun, tarpeettomaksi.

Pasi Lampelan novelli *Halkeama* on yksi kymmenestä Hellekausi-kokoelman novellista, jotka kuvaavat terävästi ja ihmis-tuntemusta osoittaen suomalais-ta työelämän todellisuutta sekä sitä, miltä se parin vuosikymmenen rajujen murrosten jäljiltä näyttää.

Useimmat novellit kuvaavat hyväosaisia, jotka voivat huonosti. He ovat 35–40 -vuotiaita, koulutettuja ihmisiä, jotka ovat tehneet jatkuvia kompromisseja perheensä ja ihmissuhteittensa sekä työn välillä, aina kuitenkin viimekädessä työn hyväksi ... kunnes ”törmätessään toisiinsa keittiössä tai kylppäriin ovella he hätkähtivät kuin olisivat nähneet aaveita. Ja aaveita he kai olivatkin, oman itsensä aaveita.”

Minne liukenivat unelmat? Ylitöitä toimistossaan tekevä 35-vuotias juristi on tullut rajalle:

”Hän avasi pöytälaatikkonsa ja otti sieltä nipun edellisenä kesänä otettuja kuvia. Lapset uimarannalla, vaimo hellehatussa ja aurinkolaseissaan, hän itse shortseissaan. Nytkö se olisi sitten ohi, kaikki, niin nuoruus kuin perhe-elämäkin? Vaimo katselee häntä kuvista kuin vieras ihminen; hänellä itsellään läskimaha kuin keski-ikäisellä miehellä, mitä hän tietysti olikin. Olisi tehnyt mieli ottaa lapset syliin, nuuhkia niiden ruskettuneita poskia, merivedelle tuoksuvia hiuksia, tuntee lämmin hiekka iholla. Loikoilla vielä viikkosi vuokratun kesämökin yläkerrassa laskevan auringon oranssissa valossa iltasadun jälkeen ja kuunnella lasten unessa hengittävää ikuisuutta.” (Rajalla)

Pasi Lampelan novellikolma on elämänmakuinen kuvaus ajastamme, jota ovat rytmittäneet kasino- ja kvartaalitalous, huppeat johtajien optiot, tuotannon siirto halpamaihin tuotavuuden ja voittojen nousevista käyristä huolimatta sekä vas-

tuun kivuton siirtyminen niin hyvin- kuin pahoinvoinnissakin yksilöiden harteille.

Samalla globalisaatio on luonut omat selviytyjäjaljinsa. He ovat novellin *Huuto* ”mannereita”, jotka selviytyvät kuin kuoriaiset ydintuholta. He saneeraavat ulos muita.

Muutama Lampelan novelli kuvaa elämässään sinnitteleviä marginalisoituneita ihmisiä, joita yhteiskunta ei kaipaa tai tarvitse. Heitä määrittelee umpikujaan ajautunut ja perheensä jättävä juristi näin:

”90-luvun uusjaossa ne, joilla tässä maassa oli valtaa ja vaurautta, olivat irtautuneet lopullisesti yhteisesti jaetusta todellisuudesta ja määritelleet kokonaan uudet pelisäännöt. Tuon todellisuuden vähemmän imartelevaa kääntöpuolta hän oli nähnyt kyllikseen oikeussaleissa toinen toistaan rumemmissa jutuissa...”

Vaikka Lampela kuvaa globalisaation äärettömiin leviäväksi verkostoksi, tekojen ja päätösten takana ovat kuitenkin aina lihalliset ihmiset. Vastuuta ei voi siirtää kasvottomalle globalisaatiolle.

Novelleja yhdistävä tekijä on raha ja rahanahneus, omalakisensa ja sokea. Sen vuoksi ihminen on valmis valehtelemaan yhtäläillä itselleen kuin muille.

Entä kokoeman nimi? Sen kirjailija jättää lukijan itse assosioitavaksi. Pitkä hellekausi kulottaa kaiken. Mutta sanaan kausi sisältyy myös päättymisen. Mikä seuraa pitkää, rankkaa hellettä? Kaatosade?

ANNELI KAJANTO